

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

До Председателя на научно жури
Определено със Заповед 3273/13.12.2017
На Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“
Благоевград

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Илинка Сергеева Терзийска,

Преподавател в катедра „Туризм“ към Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“, научен ръководител на Десислава Павлова и член на научното жури

Относно: публична защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност Икономика и управление на туризма, професионално направление 3.9. Туризм, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Тема на дисертационния труд: „Бенчмаркинг на дестинации за винен туризм“

Докторант: Десислава Светославова Павлова

Представеният за становище дисертационен труд на тема „Бенчмаркинг на дестинации за винен туризм“ изследва актуална и малко изследвана за България тема – бенчмаркингът като инструмент за повишаване на конкурентоспособността на дестинациите за винен туризм. Продуктът на винения туризм е определен като нова, модерна продуктова линия в период на въвеждане в Националната стратегия за развитие на устойчив туризм в Република България 2014-2030, но в същото време маркетинговите и икономически изследвания в тази посока са оскъдни.

Дисертационният труд е с общ обем от 220 стр., от които основният текст заема 184 стр. Изложението е илюстрирано с 61 фигури и 10 таблици. Списъкът с ползвана

литература включва 132 заглавия, от които 34 на български, 58 на чужд език и 34 интернет източника (сайтове, доклади, статии в периодичния печат и нормативни документи, достъпни онлайн).

В структурно отношение дисертационният труд се състои от три глави, увод и заключение. Отделните части на текста са в балансирано съотношение помежду си и следват логическата линия на изследването.

В увода е обоснована актуалността на темата, дефинирани са предметът и обектът на изследването, формулирана е основната цел и произтичащите от нея задачи. Коректно са посочени и трудостите и ограниченията на изследването, които се изразяват основно в оскъдния брой изследвания на български по темата, непълни статистически данни в официалните източници и затруднения при комуникацията с ангажираните държавни институции. Представен е и методологическият инструментариум, който съответства на поставената основна цел и задачи. Използвани са първични и вторични източници на информация, които включват статистическа информация от Национален статистически институт, Министерство на земеделието и храните, Изпълнителна агенция по лозата и виното; информация от собствени анкетни проучвания; нормативни документи, свързани с винопроизводството и винения туризъм, както и информация от институции, организации, сайтове, литературни източници и експерти, имащи отношение към проблематиката на дисертацията.

Първа глава е посветена на изясняване на теоретичните въпроси, свързани с винения туризъм и в частност неговото развитие в България. Засегнати са значими въпроси, свързани с винопроизводството, направен е исторически преглед на неговото развитие в България и е анализирано сегашното му състояние. Направени са необходимите терминологични уточнения. Изяснено е съдържанието на термина винен туризъм, като са представени дефинициите на водещите автори в сферата и са посочени компонентите на продукта на винения туризъм. Разгледани са и някои от по-популярните типологии на винени туристи. Обърнато е внимание върху маршрутите за винен туризъм и ролята им в туристическото предлагане, представени са малкото съществуващи такива в България. Като цяло, тази част от дисертационния труд отразява и интерпретира коректно достиженията на научната мисъл, свързани с винения туризъм.

Втора глава започва с изясняване на понятието бенчмаркинг и проследява съдържанието, което то носи, тръгвайки от общото към частното – т.е. от бенчмаркинг като управленски метод за повишаване на качеството и конкурентоспособността, към спецификата на бенчмаркинга в туризма, туристическата дестинация и винените райони като специфичен вид туристическа дестинация. Предвид малкия брой изследвания в сферата на бенчмаркинга на винени региони са разгледани и факторите за успех на винената дестинация, които аргументират представения след това модел за бенчмаркинг. При избора на методически инструментариум е възприет подходът на продуктовия (конкурентен) бенчмаркинг, при който се оценяват и съпоставят характеристиките на продуктите и цените на конкурентите. За конкуренти в дисертационния труд са приети лозаро-винарските райони в България, които авторът дефинира като дестинации за винен туризъм, което считам за удачен избор. Моделът за бенчмаркинг на винени дестинации, който авторът предлага и апробира се основава на модела на Гец и Браун, но е модифициран с оглед на последните тенденции в търсенето и предлагането на винен туризъм. Състои се от три групи показатели, които обхващат критичните фактори за успех. Посочените етапи на изследването са логически обвързани и са свързани с адекватно подбрани научни методи.

В трета глава са анализирани резултатите от проведеното бенчмаркинг изследване и се извеждат препоръки за развитието на винените райони в България в качеството им на туристически дестинации. Авторът показва изградени умения за провеждане на собствено изследване и интерпретация на резултатите. Преобладават първични данни, които определено допълват недостатъчната информация относно развитието на винения туризъм в България, характеристиките на предлагането, както и нагласите на потенциалните туристи. Изводите и препоръките са базират на надеждна методика, която съчетава сравнителен и SWOT анализ.

Заклучението обобщава основните изводи и препоръки и дава насоки за бъдещи изследвания.

Основен принос на дисертационния труд е това, че той представлява първото бенчмаркинг изследване на дестинации за винен туризъм в България. Получените данни, изводите и препоръките биха могли да бъдат използвани както от частния бизнес, така и от организациите, които имат отношение към развитието на този вид

туризъм. В чисто теоретичен план, предложеният модел може да послужи за база и на бъдещи изследвания в тази сфера.

Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на разработката. Списъкът с публикации се състои от девет заглавия, които са свързани с темата на дисертационния труд и са достатъчно на брой, за да свидетелстват, че значима част от резултатите от изследването са представени пред академичната общност.

Във основа на гореизложеното давам изцяло положителна оценка на представения за обсъждане дисертационен труд и предлагам на неговия автор Десислава Павлова да бъде присъдена научната и образователна степен доктор по научна специалност „Икономика и управление на туризма”.

15.01.2018

Благоевград

Член на научното жури:

/доц. д-р Илинка Терзийска/